

Remissyttrande

Datum 2017-06-27

Diarienummer RS 2017-01353

Ert diarienummer Fi2017/01289/DF

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående Statens delbetänkande– digitalförvaltning.nu, SOU 2017:23

Sverige har inom offentlig sektor de senaste åren halkat efter andra jämförbara länder gällande att genom digitalisering erbjuda sina invånare och näringsliv bra och interaktiva digitala tjänster. Finansdepartementet har därför låtit utreda hur Sverige på ett bättre sätt skulle kunna styra utvecklingen av nationell utveckling av digitala tjänster. Västra Götalandsregionen instämmer i allt väsentligt i delbetänkandets förslag. En effektivare styrning av nationella digitala tjänster skulle vara av stort värde för hela Sverige.

Delbetänkandets förslag om att Ekonomistyrningsverket (ESV) får ett utökat uppdrag för detta bedömer vi är det bästa av de föreslagna alternativen.

Västra Götalandsregionen noterar särskilt delbetänkandets förslag om att samtliga uppgifter i samordningsuppdraget hos ESV ska finansieras med anslagsmedel som tillförs permanent till den mottagande myndighetens förvaltningsanslag för att finansiera förslaget detta för att snabbt komma igång med arbetet. Västra Götalandsregionen gör dock bedömningen att det på sikt kan finnas behov av en fristående digitaliseringsmyndighet med ansvar för hela samhällets digitalisering, vilket även inkluderar offentlig sektors digitalisering.

Västra Götalandsregionen delar också delbetänkandets förslag om att offentliga verksamheter så fort det anses möjligt inför "Mina meddelanden" som ett säkert sätt att hantera remisser, tidsbokningar och notifieringar, egen personals lönebesked etc på ett tryggt sätt som samtidigt kan spara pengar i den egna verksamheten. Västra Götalandsregionen anser att också privata utförare av samhällstjänster skall införa och använda tjänsten.

Kopplat till delbetänkandet vill Västra Götalandsregionen betona behovet av satsningar och utvecklingsarbete inom följande områden:

1. Den nya myndigheten behöver ha den kompetens för uppdraget som krävs för att på ett kreativt och innovativt sätt driva digitaliseringsarbetet framåt på ett offensivt sätt. Kompetens tror vi behöver tillföras den nya myndigheten utifrån för att få en väl fungerande och framåtdrivande nationell funktion.
2. Standardisering och interoperabilitet inom grundläggande infrastruktur är viktiga frågor att snabbt ta tag i för ESV. Här är ett av huvudproblemen idag för ett väl fungerande samarbete inom digital kommunikation över organisations- och landsgränser och där bristen på nationell styrning saknats mest. Det gäller förutom den tekniska interoperabiliteten även semantisk, juridisk och organisatorisk interoperabilitet. Detta behöver bli en av huvuduppgifterna för ESV att snabbt ta ett nationellt ansvar för.
3. Ekonomistyrningsverket behöver tillgodose landstings och kommuners behov genom lämplig struktur. Utredningen saknar till viss del tydlighet i att de som efterfrågat och skulle dra mest nytta av en starkare nationell styrning av digitalisering i mycket hög grad är kommuner och landsting. De har behov av den hjälp som en nationell styrning kan ge, särskilt som de, precis som utredningen fastslår, står för 70 % av invånarkontakten med offentlig sektor. Vi anser också att en tydlighet behövs i att exempelvis "Digitaliseringssamverkansgruppen" som skall stödja ESV i uppdraget bör innehålla representanter för marknadens aktörer för att säkerställa att synen på utvecklingsmöjligheter är gemensam för alla.
4. För att säkerställa att samtliga invånare kan ta del av de digitaliserade lösningarna behöver en nationell e-legitimationslösning tas fram.
5. Tilliten till offentlig sektors förmåga att hantera informationssäkerhet har förbättringspotential och intern information behöver struktureras på ett mer nationellt homogent sätt. Frågan om informationssäkerhet och informationsstrukturer blir därför viktig att hantera i ESV. Arbetet kommer också att öka den information som kan anses publiceras för vidareutnyttjande som öppna data. Detta kan skapa nya tjänster och innovationer som idag inte är kända.
6. Västra Götalandsregionen ser fortsatt en satsning och utbyggnad av den digitala myndighetsposten "Mina meddelanden" som väsentlig. Satsningen som görs på nationell, regional och lokal nivå kring "Mina meddelanden" som lösning på säker digital myndighetspost ska också användas av de privata utförarna.

Ytterligare synpunkter

Nedan lämnas Västra Götalandsregionens synpunkter mer utförligt enligt strukturen i betänkandet/ utredningen

Förslag, 4.3: Informationssäkerhet, integritetsskydd och personuppgiftsansvar

Västra Götalandsregionens synpunkt:

Sverige behöver en samordnande funktion för informationssäkerhet som kan stödja offentlig sektor att med bibehållen säkerhet nå regeringens ambition att bli bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter enligt Sveriges nya digitaliseringsstrategi. Ansvar för informationssäkerhet på nationell nivå är idag splittrat. Olika perspektiv och uppdrag upplevs försvåra en nationell samordning av informationssäkerhetsarbetet. Bra säkerhet är en förutsättning för att skapa tillit

hos medborgaren att det offentliga kan hantera både tillgänglighet till offentlig information liksom den personliga integriteten i digitaliseringsarbetet.

En följd av regeringens höga ambitionsnivå är att offentlig sektor behöver samverka och samordna aktiviteter både på nationell, regional och lokal nivå. Styrningen av digitaliseringen behöver utvecklas och genomsyra hela den offentliga sektorn. För att nå detta t krävs en standardisering av grundläggande infrastruktur såsom teknisk interoperabilitet men även semantisk, juridisk och organisatorisk interoperabilitet för en utveckling av gemensamma e-tjänster med en tillräckligt god informationssäkerhet. Ett nytt och mycket omfattande EU-regelverk för integritetsskydd och personuppgiftsansvar kommer medföra stora behov av samverkan mellan involverade parter för att skapa gemensamma angreppssätt och samsyn.

Att arbetet med informationssäkerhet, integritetsskydd och personuppgiftsansvar leds av Ekonomistyrningsverket får gärna kompletteras med följande tillägg:

- Nivån bör utgå ifrån en gemensam syn på risker, och ESV bör ges mandat att kravställa på nya gemensamma digitala tjänster för hela den offentliga sektorn baserat på nationella, regionala och kommunala behov. Likvärdig säkerhet skapar förutsättningar för utbyte av information och tillit mellan organisationer.
- MSB har idag föreskriftsrätt avseende informationssäkerhet för statliga myndigheter. Denna rätt bör utökas till att omfatta även kommuner och landsting.
- Nationella digitaliseringssamverkansrådet bör bemannas med minst två representanter från kommun och landsting. Vi tycker att marknadsaktörer också borde vara med för en gemensam verklighetsuppfattning och lättare kunna samverka i olika arbetsgrupper och insatser. Från Västra Götalandsregionen kan lyftas fram Bredbandsforums arbete som exempel på en bra samverkansstruktur.

Förslag, 4.5: Behov av ett samlat ansvar.

Västra Götalandsregionens synpunkt

Standardisering är ett arbete som bör bedrivas med kontinuitet över tid och även följa samhällsutvecklingen. I arbetet behövs kunskap om de områden som ska omfattas av ansvaret för en sådan standardisering.

Deltagandet i nationell standardisering finns etablerat främst inom kommunal omsorg, och regionernas hälso- och sjukvårdsstruktur, där arbete sker kring gemensamma termer och begrepp. Motsvarighet till detta saknas inom andra områden. Arbete med standardisering bygger ofta på frivillighet idag.

Västra Götalandsregionen ser behov av samverka med den myndighet som får det samlade ansvaret för att påverka nya standarder och föreskrifter tillsammans. För att kommuner och landsting ska känna sig delaktiga bör arbetsmetodiken hämtas från det reguljära arbetet med standardisering som använts av SIS (Swedish Institute for Standards) och som vunnit praxis sedan länge. En annan väg att gå kan vara att arbeta enligt den modell som används av Riksarkivet för att ta fram så kallade Förvaltningsgemensamma Specifikationer (FGS:er).

Genom att välja en sådan väg skapas en öppenhet för att kunna delta i arbetet från både privat, ideell och offentlig sektor. Både SIS-modellen och Riksarkivsmodellen har inbyggda remissförfaranden. Dockas här in pågående samarbeten kring Öppna data (EU:s PSI-direktiv) kan detta bli riktigt lyckat för utvecklingen inom området totalt sett för offentlig sektor och Sverige. Standarder är globala idag och därför krävs en god insikt i standardiseringsarbeten inom många områden.

Vi föreslår att den nya nationella nivån stöttar finansieringen från av deltagande i standardisering från t ex kommuner eller viktiga individer, och därmed skapas möjligheter att från både större och mindre organisationer hämta kompetens som ses som viktig för att ta fram nya standarder. I nuläget handlar det ofta om att bara de resurser kan ställas till förfogande som "har tid" att inrymma standardiseringsarbete inom sitt nuvarande värv. Där hittas mycket sällan handläggarnivån, där den verkliga sakkunskapen finns. Vem har tid? Initiativ som kommer behöver stöttas och samordnas. Oftast är det kanske just den erfarne bygglovshandläggaren med rätt kunskap som behöver delta i standardiseringsarbetet kring informatik, termer och begrepp (knutna till arbetsätt). Och den finansiella stöttningen kan behöva vara långsiktig.

En nyckel för att lyckas inom samtliga tväroffentliga områden är att kunna få in rätt kompetens, och både statlig, landstings- och kommunal erfarenhet i respektive standardisering och se att den även är geografiskt representerad

För att underlätta att hitta rätt kompetens och goda exempel på arbeten bör offentlig sektor uppmanas att fortsätta att utnyttja den nya SKL tjänsten Dela Digitalt, som är ett utmärkt exempel på digitaliseringens möjligheter att dela erfarenheter inom offentliga organisationer.

Sveriges län har precis som Västra Götalandsregionen skrivit under ett signatärskap, i vårt fall 2 april 2012, gentemot staten om att vilja bidra till att Sverige skall nå målet att vara i världsklass på att använda digitaliseringens möjligheter. Att använda oss regioner i Sverige och våra olika kommunala nätverk i arbetet för att öka hastigheten och homogeniteten i genomförandet tror vi är en viktig framgångsfaktor. Och vi deltar gärna. Vårt läns regionala agenda "Smart Region Västra Götaland" är en övergripande plan för arbetet med digitalisering i Västra Götaland som fastställdes av regionstyrelsen i november 2015.

Förslag, 4.5.1: Ett samlat ansvar för digital infrastruktur och digitala tjänster.

Västra Götalandsregionens synpunkt

Västra Götalandsregionen instämmer i förslaget. Det nationella ansvaret och uppdraget förtydligas och därmed förtydligas också ansvaret för regional och lokal nivå. Med tydliga ansvar blir samverkan enklare både regionalt och delregionalt eftersom många områden är för komplexa och stora för att mäktas med som ensam kommun eller som landsting.

Förslag, 4.5.: E-legitimationsnämnden – en del av det samlade ansvaret.

Västra Götalandsregionens synpunkt

Det är besvärande att det inte finns en elektronisk identifiering av våra invånare, De flesta invånare har lösningar via sin bank i huvudsak. Men alla har inte eller kan inte få en bankrelation. Detta bromsar digitaliseringens utveckling. Det är viktigt att Ekonomistyrningsverket ges i uppdrag att hantera en lösning för elektronisk identifiering.

Förslag, 4.6: Finansiering av den nya verksamheten

Västra Götalandsregionens synpunkt

Delbetänkandets förslag om att samtliga uppgifter i samordningsuppdraget ska finansieras med skattemedel som tillförs permanent till den mottagande myndighetens förvaltningsanslag tycker vi är bra och lämpligt. Västra Götalandsregionen deltar gärna och bidrar på de sätt vi kan i arbetet men ansvaret för och finansiering av den nya myndigheten och dess uppdrag måste tydligt och långsiktigt ligga på staten.

Förslag, 6: Mina meddelanden- en nationell digital tjänst

Västra Götalandsregionens synpunkt

I allt väsentligt delar vi dessa synpunkter (utom nästa synpunkt, förslag 6.4). Det underlättar för invånarna att det finns en kontinuitet i hur man har kontakt med myndigheter och övriga offentliga organisationer.

Den digitala myndighetsposten ”Mina meddelanden” skall vi bistå i att försöka få förankrad hos Västra Götalandsregionen internt och hos våra 49 kommuner. Här tycker vi dock att landsting och kommuner också bör införa denna tjänst under de två år man nämner i delbetänkandet. Här anser vi att förslaget är för försiktigt i sin styrning. Vi skulle till och med kunna tänka oss en skrivning som säger ”skall”, men ”bör” kanske kan vara mer lämpligt beroende på hur långt olika kommuner har kommit i sitt interna arbete.

Vi tycker också att vi borde kunna skapa gemensamma kampanjer tillsammans med nationell nivå för att få invånare och näringsliv att använda tjänsten. Både att införa den digitala myndighetsposten och att öka intresset och efterfrågan på tjänsten hos invånarna behöver genomföras precis som delbetänkandet beskriver. Vår uppfattning är att detta kan genomföras ganska nära varandra i tiden utan att störa.

Förslag, 6.4: Mina meddelanden hos privata utförare av offentligfinansierad verksamhet

Västra Götalandsregionens synpunkt

Här har Västra Götalandsregionen en synpunkt som avviker tydligt från förslaget. Den digitala myndighetsposten Mina meddelanden måste användas av både användare och omsorg/vårdgivare även hos de som är privata utförare. Att det finns legala bekymmer i dessa delar och andra svårigheter hindrar inte denna åsikt. De bekymren måste lösas och lösas nationellt. Detta är för både kommunal

omsorg och landstingets sjukvård i Västra Götaland en självklarhet. Gör vi nationellt, regionalt och lokalt nu äntligen en gemensam satsning på Mina meddelanden måste den gälla alla som levererar våra tjänster oavsett ägande.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör